અર્પણ પત્રિકા.

દોહરો.

ગુરૂતા ગુણ આચારમાં, **લાજે** ગુલ ગુલાબ;
બહેકતી પરિમલ સદા, **દાતા સમ** આફતાબ.

સુગુણચંદ્ર શ્રેયસ્કર શ્રીમાન્યાન્યવર્ય
વકીલ મહોદય—ગુલાબદાસ ભાઈદાસ.
સૂર્યપૂર.

હાર્દિક અભિવંદન—

આપ ઉદારચિત્ત, રાજ્યભકત અને સ્વદેશ સુશિક્ષાના ઉત્કર્ષાભિલાષી મહાનુભાવની સેવામાં આ નાનકડું કિન્તુ બાલોપયોગી પુસ્તક અર્પણ કરતાં કિંકરને આપના, દેશ અને પ્રજાહિતનાં કાર્યોમાં કટિબદ્ધતા, ગુર્જર બાલબાલિકાઓને સચ્છિક્ષા આપવાની સતત્ પ્રયત્નશીલતા, ગુર્જર સાહિત્યની વૃદ્ધિ કરવાની અસ્ખલિત ઉત્કંઠા, અને ઉગતા યોગ્ય લેખકોની કદર બુઝી ઉત્તેજન આપવાની ઉદારતા આદિ ઉત્તમ સદ્ગુણો તાદૃશ્ય ખડા થઇ સાથે સાથે સહજમાં હૃદય પણ સમર્પિત થઇ જાય છે, તો તે ઉભયને સ્વીકારી કૃતકાર્ય કરશોજી **સુજ્ઞેષુ કિમધિકમ્।**

આપનો આજન્મ ઋણી સેવક,

છગનલાલ મોતીરામ શાહ.

બીજી આવૃત્તિની પ્રસ્તાવના.

ટુંક મુદ્દતમાં પહેલી આવૃત્તિની બે હજાર નકલો ખપી જવાથી આ બીજી આવૃત્તિ સુધારા વધારા સાથે બહાર પાડી છે. આશા છે કે વધારે ફળપ્રદ થઈ પડશે.

પહેલી આવૃત્તિને માટે કેળવણીખાતાના અધિકારી સાહેબોએ અને વિદ્વાન સદ્‌ગૃહસ્થોએ પોતાના અભિપ્રાયો મોકલેલા તેમનો ખરા અંતઃકરણ પૂવક આભાર માનવાની તક લઉં છું.

શાહપોર-સુરત
તા. ૩-૨-૧૫

લિ૦ સેવક,
છગનલાલ મોતીરામ શાહ.

પ્રસ્તાવના.

નવા પહેલા ધોરણના અભ્યાસક્રમમાં "પહેલા વર્ષ માટે મુકરર કરેલા આંક સંબંધી પ્રશ્નો આવે એવું સાદું મુખ-ગણિત શીખવવાનું ઠરાવ્યું છે. તે પ્રમાણે આ બુકમાં બાળ-વગમાં શીખવાએલું-સંખ્યાનું શિક્ષણ, સરવાળા તથા બા-દબાકી, અને ૧૦×૧૦ સુધીના આંકનો ઉપયોગ થાય એવા પ્રશ્નો તથા તે શીખવવાની રીતનું સરળ સ્પષ્ટીકરણ કરેલું છે. પ્રશ્નો વિવિધ શૈલીના આપ્યા છે, તેનો શિક્ષકો ઉત્સાહથી ઉપયોગ કરશે તો બેશક આ શુષ્ક અને નીરસ થઈ પડેલો વિષય સુરસિક થઇ શકશે.

પહેલા ધોરણમાં શીખવવાના અગિઆરાથી ત્રીસા, પાયાં, અડધાં, દોઢાં, અને અઢીઆના આંક તથા ચલણી નાણાંની ધાત પણ આમાં આપવામાં આવી છે, જેથી દેશી-

હિસાબની ચોપડી બાળકો પાસે જુદી રખાવવાની જરૂર **રહેશે** નહિ. દેશીહિસાબોમાં જે ચાલુ પદ્ધતિએ આંકના કોઠા આપ્યા હોય છે, તેના કરતાં આમાં **જુદોજ ક્રમ રાખ્યો છે**–જેમ જુના ધોરણના અભ્યાસક્રમમાં ખાતાએ જાહેર કર્યું હતું કે પાયાંની પહેલાં અડધાં શીખવવાં તેજ પ્રમાણે વિચારી જોતાં સહજ જણાશે કે આમાં આપેલા આંકના કોઠાનો **સઘળો ક્રમ સ્વાભાવિકજ** છે, અને તેથીજ વધારે ફળપ્રદ નીવડશે. છતાં એ ક્રમ મુજબ આંકનું શિક્ષણ આપ્યા પછી જુના ક્રમ પ્રમાણે આંકો બોલાવવામાં આવશે, તો હરકત નથી; પણ ઉલટું શિક્ષણ વધારે દૃઢ થશે એમ આશા છે.

અડધું અને પા, એ આખી વસ્તુનો બીજો અને ચોથો ભાગ છે તેનું સ્પષ્ટ જ્ઞાન થવા સારૂ એ આંકોના કોઠાની સાથેજ પૂર્ણાંક **આંકોના** પલાખાવાળા કોઠા આપ્યા છે, ઉપરાંત અડધાં ને પાયાંનો સંબંધ દર્શાવનાર પલાખાવાળા કોઠા પણ જુદા આપ્યા છે.

આ ઉપરથી છેવટે એટલુંજ કહેવાનું કે શિક્ષણનો આવી રીતે પરસ્પર સંબંધ જોડવાથી વિષય સારી રીતે સમજાયા ઉપરાંત શિષ્યોની સ્મરણ શકિતપર બોજો ઓછો પડશે એ સ્પષ્ટ છે.

તા૦ ૧૧-૬-૧૪.

શાહપોર
સુરત.

લિ૦ સેવક,
છગનલાલ મોતીરામ શાહ.

સંખ્યા શિક્ષણ.

મનોયત્ન ૧.

૧) એકથી સો સુધી બોલો. એકથી સો સુધી ગણો.
૨) સોથી એક સુધી (અવળા) ઉતરતા બોલો.
૩) સો સુધીમાંના એકી અંક બોલો.
૪) સો સુધીમાંના બેકી અંક બોલો.
૫) એકમાં બબ્બે ઉમેરતાં ૯૯ સુધી બોલી જાઓ.
૬) બેમાં બબ્બે ઉમેરતાં ૧૦૦ સુધી બોલો.
૭) સો સુધીમાંના એકી અંક (અવળા) ઉતરતા બોલી જાઓ.
૮) સો સુધીમાંના બેકી અંક ઉતરતા (અવળા) બોલો.
૯) એકી અંકમાં દશ ઉમેરો. દશમાં એકી અંક ઉમેરો.
૧૦) બેકી અંકમાં દશ ઉમેરો અને જવાબમાંથી દશ બાદ કરો.
૧૧) ૫૧, ૬૭, ૧૯, ૪૫, ૭૨, ૮૩, ૨૮, ૮૪ અને ૭૬માં ૧૦ ઉમેરીએ તો કેટલા થાય? (દશકમાં એક વધારવો.)
૧૨) ૭૭, ૮૪, ૨૮, ૭૩, ૭૨, ૪૫ અને ૩૯ માંથી ૮ જાય તો કેટલા રહે? અને ૯ ઉમેરીએ તો કેટલા થાય ?
૧૩) ૫૬+૭, ૫૭+૭, ૬૯+૯, ૮૧+૮, ૯૫+૫ કેટલા ?
૧૪) ૪૪+૬, ૫૨+૮, ૬૬+૪, ૮૮+૮, ૩૯+૭ કેટલા ?
૧૫) ૫૩−૮, ૫૭−૬, ૬૯−૮, ૩૦−૩ કેટલા ?
૧૬) ૪૪−૯, ૫૨−૭, ૬૬−૮, ૩૦−૫ કેટલા ?
૧૭) એક આંકડાની મોટામાં મોટી સંખ્યા કહો. અને નાનામાં સંખ્યા નાની કહો.
૧૮) એક દશક, ત્રણ દશક, પાંચ દશક, આઠ દશક, અને નવ દશકના એકમ કેટલા ?
૧૯) ૨૯ એ ૨૦ થી કેટલા વધારે? અને ૩૦થી કેટલા ઓછા?
૨૦) ઓગણચાળીસ, ઓગણપચાસ, અગણોતેર, ઓગણસાઠ અને નેવ્યાસી લખો.

૨૧) ૫૪ માં પાંચડો શાને માટે છે ? ૪૫ માં પાંચડો શાને માટે છે ?

૨૨) આઠ દશક ને નવ એકમ તે કેટલા ? પંચોતેર લખો. પોણુસો લખો.

૨૩) ૮૯, ૭૯, ૪૯, ૩૯, ૨૯, ૬૯ એમાં દશક કેટલા છે તે કહો. પુરા દશક કરવાને ઓછામાં ઓછા કેટલા ઉમેરવા.

૨૪) ૭૬, ૮૫, ૯૨, ૭૯, ૩૭ એમાં દશક કેટલા ને એકમ કેટલા ? દશકની જગાએ એકમ અને એકમની જગા-એ દશક લખીએ તો કેટલા વંચાય ?

૨૫) ૯૧ માં ૮ નાખીએ તો કેટલા થાય? ૭૫ ને ૮ કેટલા ? ૨૩ ને ૪ કેટલા ?

૨૬) ૮૪ માં ૭, ૫, ૩ અને ૯ ઉમેરીએ તો કેટલા થાય ?

૨૭) ૬૬ માંથી ૯, ૮, ૫, ૩ અને ૧૦ બાદ કરીએ તો કેટલા રહે ?

૨૮) મારી પાસે ચાર પૈસા હતા તે ખરચી નાખ્યા તો શું રહ્યું ? શૂન્ય એટલે શું ?

૨૯) મેં પાંચ બોર લીધાં પણ તેમાંથી એક પણ ખાધું નહિ ત્યારે કેટલા રહ્યા ?

૩૦) બે આંકડાની નાનામાં નાની ને મોટામાં મોટી સંખ્યા કહો.

૩૧) ૭ દશકને ૫ એકમ; ૪ દશકને ૯ એકમ તે કેટલા ?

૩૨) દશ પૈસાની દશ કોથળી છે તો બધું મળી કેટલા પૈસા હશે?

૩૩) સોમાં એકડો શાને માટે છે ?

૩૪) ૭૮ માંથી ૯ જાય તો કેટલા રહે ?

૩૫) સાત દશકને નવ છુટા છે તે કેટલા કહેવાય ?

૩૬) ૭૩, ૮૫, ૯૧, ૩૫ એમાં સાત ઉમેરીએ તો કેટલા થાય?

૩૭) ૮૫, ૭૫, ૨૫ ૬૫ એમાંથી ૬ બાદ કરીએ તો કેટલા રહે અને ૯ બાદ કરીએ તો કેટલા રહે ?

૧	× ૧ =	૧	૧	× ૨ =	૨	૧	× ૩ =	૩
૨	૧	૨	૨	૨	૪	૨	૩	૬
૩	૧	૩	૩	૨	૬	૩	૩	૯
૪	૧	૪	૪	૨	૮	૪	૩	૧૨
૫	૧	૫	૫	૨	૧૦	૫	૩	૧૫
૬	૧	૬	૬	૨	૧૨	૬	૩	૧૮
૭	૧	૭	૭	૨	૧૪	૭	૩	૨૧
૮	૧	૮	૮	૨	૧૬	૮	૩	૨૪
૯	૧	૯	૯	૨	૧૮	૯	૩	૨૭
૧૦	૧	૧૦	૧૦	૨	૨૦	૧૦	૩	૩૦
૧૧	× ૧ =	૧૧	૧૧	× ૨ =	૨૨	૧૧	× ૩ =	૩૩
૧૨	૧	૧૨	૧૨	૨	૨૪	૧૨	૩	૩૬
૧૩	૧	૧૩	૧૩	૨	૨૬	૧૩	૩	૩૯
૧૪	૧	૧૪	૧૪	૨	૨૮	૧૪	૩	૪૨
૧૫	૧	૧૫	૧૫	૨	૩૦	૧૫	૩	૪૫
૧૬	૧	૧૬	૧૬	૨	૩૨	૧૬	૩	૪૮
૧૭	૧	૧૭	૧૭	૨	૩૪	૧૭	૩	૫૧
૧૮	૧	૧૮	૧૮	૨	૩૬	૧૮	૩	૫૪
૧૯	૧	૧૯	૧૯	૨	૩૮	૧૯	૩	૫૭
૨૦	૧	૨૦	૨૦	૨	૪૦	૨૦	૩	૬૦
૨૧	× ૧ =	૨૧	૨૧	× ૨ =	૪૨	૨૧	× ૩ =	૬૩
૨૨	૧	૨૨	૨૨	૨	૪૪	૨૨	૩	૬૬
૨૩	૧	૨૩	૨૩	૨	૪૬	૨૩	૩	૬૯
૨૪	૧	૨૪	૨૪	૨	૪૮	૨૪	૩	૭૨
૨૫	૧	૨૫	૨૫	૨	૫૦	૨૫	૩	૭૫
૨૬	૧	૨૬	૨૬	૨	૫૨	૨૬	૩	૭૮
૨૭	૧	૨૭	૨૭	૨	૫૪	૨૭	૩	૮૧
૨૮	૧	૨૮	૨૮	૨	૫૬	૨૮	૩	૮૪
૨૯	૧	૨૯	૨૯	૨	૫૮	૨૯	૩	૮૭
૩૦	૧	૩૦	૩૦	૨	૬૦	૩૦	૩	૯૦

(૮) એકાથી ત્રીસા સુધીની પલાખીઓ.

૧	×૪ =	૪	૧	×૫ =	૫	૧×	૬ =	૬
૨	૪	૮	૨	૫	૧૦	૨	૬	૧૨
૩	૪	૧૨	૩	૫	૧૫	૩	૬	૧૮
૪	૪	૧૬	૪	૫	૨૦	૪	૬	૨૪
૫	૪	૨૦	૫	૫	૨૫	૫	૬	૩૦
૬	૪	૨૪	૬	૫	૩૦	૬	૬	૩૬
૭	૪	૨૮	૭	૫	૩૫	૭	૬	૪૨
૮	૪	૩૨	૮	૫	૪૦	૮	૬	૪૮
૯	૪	૩૬	૯	૫	૪૫	૯	૬	૫૪
૧૦	૪	૪૦	૧૦	૫	૫૦	૧૦	૬	૬૦
૧૧	× ૪ =	૪૪	૧૧×	૫=	૫૫	૧૧×	૬=	૬૬
૧૨	૪	૪૮	૧૨	૫	૬૦	૧૨	૬	૭૨
૧૩	૪	૫૦	૧૩	૫	૬૫	૧૩	૬	૭૮
૧૪	૪	૫૬	૧૪	૫	૭૦	૧૪	૬	૮૪
૧૫	૪	૬૦	૧૫	૫	૭૫	૧૫	૬	૯૦
૧૬	૪	૬૪	૧૬	૫	૮૦	૧૬	૬	૯૬
૧૭	૪	૬૮	૧૭	૫	૮૫	૧૭	૬	૧૦૨
૧૮	૪	૭૨	૧૮	૫	૯૦	૧૮	૬	૧૦૮
૧૯	૪	૭૬	૧૯	૫	૯૫	૧૯	૬	૧૧૪
૨૦	૪	૮૦	૨૦	૫	૧૦૦	૨૦	૬	૧૨૦
૨૧	× ૪ =	૮૪	૨૧×	૫=	૧૦૫	૨૧×	૬=	૧૨૬
૨૨	૪	૮૮	૨૨	૫	૧૧૦	૨૨	૬	૧૩૨
૨૩	૪	૯૨	૨૩	૫	૧૧૫	૨૩	૬	૧૩૮
૨૪	૪	૯૬	૨૪	૫	૧૨૦	૨૪	૬	૧૪૪
૨૫	૪	૧૦૦	૨૫	૫	૧૨૫	૨૫	૬	૧૫૦
૨૬	૪	૧૦૪	૨૬	૫	૧૩૦	૨૬	૬	૧૫૬
૨૭	૪	૧૦૮	૨૭	૫	૧૩૫	૨૭	૬	૧૬૨
૨૮	૪	૧૧૨	૨૮	૫	૧૪૦	૨૮	૬	૧૬૮
૨૯	૪	૧૧૬	૨૯	૫	૧૪૫	૨૯	૬	૧૭૪
૩૦	૪	૧૨૦	૩૦	૫	૧૫૦	૩૦	૬	૧૮૦

૧ ×	૭ =	૭	૧ ×	૮ =	૮	૧ ×	૯ =	૯
૨	૭	૧૪	૨	૮	૧૬	૨	૯	૧૮
૩	૭	૨૧	૩	૮	૨૪	૩	૯	૨૭
૪	૭	૨૮	૪	૮	૩૨	૪	૯	૩૬
૫	૭	૩૫	૫	૮	૪૦	૫	૯	૪૫
૬	૭	૪૨	૬	૮	૪૮	૬	૯	૫૪
૭	૭	૪૯	૭	૮	૫૬	૭	૯	૬૩
૮	૭	૫૬	૮	૮	૬૪	૮	૯	૭૨
૯	૭	૬૩	૯	૮	૭૨	૯	૯	૮૧
૧૦	૭	૭૦	૧૦	૮	૮૦	૧૦	૯	૯૦

૧૧ ×	૭ =	૭૭	૧૧ ×	૮ =	૮૮	૧૧ ×	૯ =	૯૯
૧૨	૭	૮૪	૧૨	૮	૯૬	૧૨	૯	૧૦૮
૧૩	૭	૯૧	૧૩	૮	૧૦૪	૧૩	૯	૧૧૭
૧૪	૭	૯૮	૧૪	૮	૧૧૨	૧૪	૯	૧૨૬
૧૫	૭	૧૦૫	૧૫	૮	૧૨૦	૧૫	૯	૧૩૫
૧૬	૭	૧૧૨	૧૬	૮	૧૨૮	૧૬	૯	૧૪૪
૧૭	૭	૧૧૯	૧૭	૮	૧૩૬	૧૭	૯	૧૫૩
૧૮	૭	૧૨૬	૧૮	૮	૧૪૪	૧૮	૯	૧૬૨
૧૯	૭	૧૩૩	૧૯	૮	૧૫૨	૧૯	૯	૧૭૧
૨૦	૭	૧૪૦	૨૦	૮	૧૬૦	૨૦	૯	૧૮૦

૨૧ ×	૭ =	૧૪૭	૨૧ ×	૮ =	૧૬૮	૨૧ ×	૯ =	૧૮૯
૨૨	૭	૧૫૪	૨૨	૮	૧૭૬	૨૨	૯	૧૯૮
૨૩	૭	૧૬૧	૨૩	૮	૧૮૪	૨૩	૯	૨૦૭
૨૪	૭	૧૬૮	૨૪	૮	૧૯૨	૨૪	૯	૨૧૬
૨૫	૭	૧૭૫	૨૫	૮	૨૦૦	૨૫	૯	૨૨૫
૨૬	૭	૧૮૨	૨૬	૮	૨૦૮	૨૬	૯	૨૩૪
૨૭	૭	૧૮૯	૨૭	૮	૨૧૬	૨૭	૯	૨૪૩
૨૮	૭	૧૯૬	૨૮	૮	૨૨૪	૨૮	૯	૨૫૨
૨૯	૭	૨૦૩	૨૯	૮	૨૩૨	૨૯	૯	૨૬૧
૩૦	૭	૨૧૦	૩૦	૮	૨૪૦	૩૦	૯	૨૭૦

એકાથી ત્રીસા સુધીની પલાખીઓ.

૧ ×	૧૦ =	૧૦
૨	૧૦	૨૦
૩	૧૦	૩૦
૪	૧૦	૪૦
૫	૧૦	૫૦
૬	૧૦	૬૦
૭	૧૦	૭૦
૮	૧૦	૮૦
૯	૧૦	૯૦
૧૦	૧૦	૧૦૦
૧૧ ×	૧૦ =	૧૧૦
૧૨	૧૦	૧૨૦
૧૩	૧૦	૧૩૦
૧૪	૧૦	૧૪૦
૧૫	૧૦	૧૫૦
૧૬	૧૦	૧૬૦
૧૭	૧૦	૧૭૦
૧૮	૧૦	૧૮૦
૧૯	૧૦	૧૯૦
૨૦	૧૦	૨૦૦
૨૧ ×	૧૦ =	૨૧૦
૨૨	૧૦	૨૨૦
૨૩	૧૦	૨૩૦
૨૪	૧૦	૨૪૦
૨૫	૧૦	૨૫૦
૨૬	૧૦	૨૬૦
૨૭	૧૦	૨૭૦
૨૮	૧૦	૨૮૦
૨૯	૧૦	૨૯૦
૩૦	૧૦	૩૦૦

સૂચના—જેટલીવાર એક લઇએ તેટલા આવે એ પ્રત્યક્ષ વસ્તુઓથી સમજાવવું, અને પછી એકની પલાખી તેમની પાસે ઉપજાવી કઢાવવી. જેમકે ૧ એક વખત લઈએ તો એક થાય. ૨ એક વખત લઇએ તો બે થાય.

બેની પલાખી બબ્બે ઉમેરાવી, ત્રણની પલાખી ત્રણ ત્રણ ઉમેરાવી છોકરાઓ પાસે ઉપજાવી કઢાવવી. એજ મુજબ ૪, ૫, ૬, ૭, ૮ અને ૯ની પલાખીઓ ઉપજાવવી કઢાવવી.

૧૦ની પલાખી દશકની પરોવેલી હારો (શેરો)થી ઉપજાવી કઢાવવી.

પલાખી સવળી તથા અવળી પણ મોઢે કરાવવી. જેથી ૪+૨, ૧૦+૨, ૧૬+૨, ૧૮+૩ ૨૭+૩, ૯+૯, ૧૮+૯ ૪૫+૯, વગેરે આંકના સંબંધના સરવાળા, બાદબાકી મોઢે સહેલાઈથી કહી શકશે. જેમકે ૩૬+૯. છત્રીસમાં ૪ વખત નવ છે એમાં ૧ વાર નવ ઉમેરવાથી પાંચ વાર નવ એટલે ૪૫ થાય છે. ૪૨—૭. બેતાળીશમાં ૬ વાર સાત છે તેમાંથી ૧ વાર સાત બાદ કરવાથી ૫ વાર સાત રહેશે. એટલે ૩૫ જવાબ.

ગુણાકારનો કોઠો. (એકથી દશ સુધી ગુણવાનો.)

૧×	૧	=૧	૨×	૧	=૨	૩×	૧	=૩	૪×	૧	=૪
૧	૨	૨	૨	૨	૪	૩	૨	૬	૪	૨	૮
૧	૩	૩	૨	૩	૬	૩	૩	૯	૪	૩	૧૨
૧	૪	૪	૨	૪	૮	૩	૪	૧૨	૪	૪	૧૬
૧	૫	૫	૨	૫	૧૦	૩	૫	૧૫	૪	૫	૨૦
૧	૬	૬	૨	૬	૧૨	૩	૬	૧૮	૪	૬	૨૪
૧	૭	૭	૨	૭	૧૪	૩	૭	૨૧	૪	૭	૨૮
૧	૮	૮	૨	૮	૧૬	૩	૮	૨૪	૪	૮	૩૨
૧	૯	૯	૨	૯	૧૮	૩	૯	૨૭	૪	૯	૩૬
૧	૧૦	૧૦	૨	૧૦	૨૦	૩	૧૦	૩૦	૪	૧૦	૪૦

૫ ×	૧	= ૫	૬ ×	૧	= ૬	૭ ×	૧	= ૭
૫	૨	૧૦	૬	૨	૧૨	૭	૨	૧૪
૫	૩	૧૫	૬	૩	૧૮	૭	૩	૨૧
૫	૪	૨૦	૬	૪	૨૪	૭	૪	૨૮
૫	૫	૨૫	૬	૫	૩૦	૭	૫	૩૫
૫	૬	૩૦	૬	૬	૩૬	૭	૬	૪૨
૫	૭	૩૫	૬	૭	૪૨	૭	૭	૪૯
૫	૮	૪૦	૬	૮	૪૮	૭	૮	૫૬
૫	૯	૪૫	૬	૯	૫૪	૭	૯	૬૩
૫	૧૦	૫૦	૬	૧૦	૬૦	૭	૧૦	૭૦

૮ ×	૧	= ૮	૯ ×	૧	= ૯	૧૦ ×	૧	= ૧૦
૮	૨	૧૬	૯	૨	૧૮	૧૦	૨	૨૦
૮	૩	૨૪	૯	૩	૨૭	૧૦	૩	૩૦
૮	૪	૩૨	૯	૪	૩૬	૧૦	૪	૪૦
૮	૫	૪૦	૯	૫	૪૫	૧૦	૫	૫૦
૮	૬	૪૮	૯	૬	૫૪	૧૦	૬	૬૦
૮	૭	૫૬	૯	૭	૬૩	૧૦	૭	૭૦
૮	૮	૬૪	૯	૮	૭૨	૧૦	૮	૮૦
૮	૯	૭૨	૯	૯	૮૧	૧૦	૯	૯૦
૮	૧૦	૮૦	૯	૧૦	૯૦	૧૦	૧૦	૧૦૦

અગીઆરાથી વીસા:

૧૧ ×	૧=	૧૧	૧૨ ×	૧=	૧૨	૧૩×	૧=	૧૩	૧૪×	૧=	૧૪
૧૧	૨	૨૨	૧૨	૨	૨૪	૧૩	૨	૨૬	૧૪	૨	૨૮
૧૧	૩	૩૩	૧૨	૩	૩૬	૧૩	૩	૩૯	૧૪	૩	૪૨
૧૧	૪	૪૪	૧૨	૪	૪૮	૧૩	૪	૫૨	૧૪	૪	૫૬
૧૧	૫	૫૫	૧૨	૫	૬૦	૧૩	૫	૬૫	૧૪	૫	૭૦
૧૧	૬	૬૬	૧૨	૬	૭૨	૧૩	૬	૭૮	૧૪	૬	૮૪
૧૧	૭	૭૭	૧૨	૭	૮૪	૧૩	૭	૯૧	૧૪	૭	૯૮
૧૧	૮	૮૮	૧૨	૮	૯૬	૧૩	૮	૧૦૪	૧૪	૮	૧૧૨
૧૧	૯	૯૯	૧૨	૯	૧૦૮	૧૩	૯	૧૧૭	૧૪	૯	૧૨૬
૧૧	૧૦	૧૧૦	૧૨	૧૦	૧૨૦	૧૩	૧૦	૧૩૦	૧૪	૧૦	૧૪૦

૧૫×	૧=	૧૫	૧૬×	૧=	૧૬	૧૭×	૧=	૧૭
૧૫	૨	૩૦	૧૬	૨	૩૨	૧૭	૨	૩૪
૧૫	૩	૪૫	૧૬	૩	૪૮	૧૭	૩	૫૧
૧૫	૪	૬૦	૧૬	૪	૬૪	૧૭	૪	૬૮
૧૫	૫	૭૫	૧૬	૫	૮૦	૧૭	૫	૮૫
૧૫	૬	૯૦	૧૬	૬	૯૬	૧૭	૬	૧૦૨
૧૫	૭	૧૦૫	૧૬	૭	૧૧૨	૧૭	૭	૧૧૯
૧૫	૮	૧૨૦	૧૬	૮	૧૨૮	૧૭	૮	૧૩૬
૧૫	૯	૧૩૫	૧૬	૯	૧૪૪	૧૭	૯	૧૫૩
૧૫	૧૦	૧૫૦	૧૬	૧૦	૧૬૦	૧૭	૧૦	૧૭૦

૧૮×	૧=	૧૮	૧૯×	૧=	૧૯	૨૦×	૧=	૨૦
૧૮	૨	૩૬	૧૯	૨	૩૮	૨૦	૨	૪૦
૧૮	૩	૫૪	૧૯	૩	૫૭	૨૦	૩	૬૦
૧૮	૪	૭૨	૧૯	૪	૭૬	૨૦	૪	૮૦
૧૮	૫	૯૦	૧૯	૫	૯૫	૨૦	૫	૧૦૦
૧૮	૬	૧૦૮	૧૯	૬	૧૧૪	૨૦	૬	૧૨૦
૧૮	૭	૧૨૬	૧૯	૭	૧૩૩	૨૦	૭	૧૪૦
૧૮	૮	૧૪૪	૧૯	૮	૧૫૨	૨૦	૮	૧૬૦
૧૮	૯	૧૬૨	૧૯	૯	૧૭૧	૨૦	૯	૧૮૦
૧૮	૧૦	૧૮૦	૧૯	૧૦	૧૯૦	૨૦	૧૦	૨૦૦

એકવીસાથી ત્રીસા.

૨૧×	૧=	૨૧	૨૨×	૧=	૨૨	૨૩×	૧=	૨૩	૨૪×	૧=	૨૪
૨૧	૨	૪૨	૨૨	૨	૪૪	૨૩	૨	૪૬	૨૪	૨	૪૮
૨૧	૩	૬૩	૨૨	૩	૬૬	૨૩	૩	૬૯	૨૪	૩	૭૨
૨૧	૪	૮૪	૨૨	૪	૮૮	૨૩	૪	૯૨	૨૪	૪	૯૬
૨૧	૫	૧૦૫	૨૨	૫	૧૧૦	૨૩	૫	૧૧૫	૨૪	૫	૧૨૦
૨૧	૬	૧૨૬	૨૨	૬	૧૩૨	૨૩	૬	૧૩૮	૨૪	૬	૧૪૪
૨૧	૭	૧૪૭	૨૨	૭	૧૫૪	૨૩	૭	૧૬૧	૨૪	૭	૧૬૮
૨૧	૮	૧૬૮	૨૨	૮	૧૭૬	૨૩	૮	૧૮૪	૨૪	૮	૧૯૨
૨૧	૯	૧૮૯	૨૨	૯	૧૯૮	૨૩	૯	૨૦૭	૨૪	૯	૨૧૬
૨૧	૧૦	૨૧૦	૨૨	૧૦	૨૨૦	૨૩	૧૦	૨૩૦	૨૪	૧૦	૨૪૦

૨૫×	૧=	૨૫	૨૬×	૧=	૨૬	૨૭×	૧=	૨૭
૨૫	૨	૫૦	૨૬	૨	૫૨	૨૭	૨	૫૪
૨૫	૩	૭૫	૨૬	૩	૭૮	૨૭	૩	૮૧
૨૫	૪	૧૦૦	૨૬	૪	૧૦૪	૨૭	૪	૧૦૮
૨૫	૫	૧૨૫	૨૬	૫	૧૩૦	૨૭	૫	૧૩૫
૨૫	૬	૧૫૦	૨૬	૬	૧૫૬	૨૭	૬	૧૬૨
૨૫	૭	૧૭૫	૨૬	૭	૧૮૨	૨૭	૭	૧૮૯
૨૫	૮	૨૦૦	૨૬	૮	૨૦૮	૨૭	૮	૨૧૬
૨૫	૯	૨૨૫	૨૬	૯	૨૩૪	૨૭	૯	૨૪૩
૨૫	૧૦	૨૫૦	૨૬	૧૦	૨૬૦	૨૭	૧૦	૨૭૦

૨૮×	૧=	૨૮	૨૯×	૧=	૨૯	૩૦×	૧=	૩૦
૨૮	૨	૫૬	૨૯	૨	૫૮	૩૦	૨	૬૦
૨૮	૩	૮૪	૨૯	૩	૮૭	૩૦	૩	૯૦
૨૮	૪	૧૧૨	૨૯	૪	૧૧૬	૩૦	૪	૧૨૦
૨૮	૫	૧૪૦	૨૯	૫	૧૪૫	૩૦	૫	૧૫૦
૨૮	૬	૧૬૮	૨૯	૬	૧૭૪	૩૦	૬	૧૮૦
૨૮	૭	૧૯૬	૨૯	૭	૨૦૩	૩૦	૭	૨૧૦
૨૮	૮	૨૨૪	૨૯	૮	૨૩૨	૩૦	૮	૨૪૦
૨૮	૯	૨૫૨	૨૯	૯	૨૬૧	૩૦	૯	૨૭૦
૨૮	૧૦	૨૮૦	૨૯	૧૦	૨૯૦	૩૦	૧૦	૩૦૦

સૂચના—અગિઆરાના કોઠામાં અગિઆર, બારાના કોઠામાં બાર એ મુજબ આંકની મદદથી મોઢે શી રીતે ઉમેરી, બાદ કરી, ગુણી અથવા ભાગી શકાય તે સમજાવવું. જેમકે ૮૮+૧૧. ૮૮ માં ૧૧ આઠ વખત છે અને ૧ વાર ૧૧ ઉમેરવાથી ૮+૧=૯ વાર ૧૧ એટલે ૯૯ થાય. ૯૮-૧૪. ૯૮ માં ૧૪ સાતવાર છે તેમાંથી ૧ વાર ૧૪ બાદ કરતાં ૭-૧=૬ વાર ૧૪ રહે એટલે ૮૪. ૧૬×૭=સોળ ૭ વાર લઇએ તો ૧૧૨ જવાબ. ૧૨૬÷૧૪. એકસો છવીસમાં ૧૪ નવ વાર છે માટે ૯ જવાબ. ૧૨૬÷૯=એકસો છવીસમાં ૯ ચૌદ વાર છે માટે ૧૪ જવાબ.

આંક સવળા તથા અવળા પણ મોઢે કરાવવા.

આ સૂચનાઓ દરેક આંકને લાગુ પાડવી, અને આંકના સંબંધના સરવાળા, બાદબાકી, ગુણાકાર અને ભાગાકારનો મહાવરો કરાવવો.

અડધો, પા અને પોણાની સમજ.

શિક્ષકે હાથમાં એક જમરૂખ લઇ પૂછવું આ શું છે? જ. જમરૂખ. કેટલાં છે? જ. એક. આ એક જમરૂખના હું સરખા ભાગ કરૂં છું. આ કેટલા થયા? જ. બે. એક કકડો હાથમાં લઇ પૂછવું આ કેટલું જમરૂખ છે? જ. અડધું. એક આખાનાં આ કેટલાં અડધાં થયા? જ. બે. આ બે અડધાં ભેગાં કરીએ તો કેટલા થાય? જ. ૧. એકના અડધાં કરીએ તો કેટલાં થાય? જ. બે.

જુઓ, આ બે અડધાના પાછા બબ્બે સરખા ભાગ કરૂં છું. આ કેટલા ભાગ થયા? જ. ચાર. ત્યારે આ એક કકડો એ આખા જમરૂખનો કેટલામો ભાગ? જ ચોથો. એ ચોથા ભાગનું નામ તમને આવડે છે? જ. નહિ. એ ચોથા ભાગનું નામ **પા** છે. શું છે? જ. **પા**. ત્યારે એક જમરૂખના કેટલા પા થયા? જ. ચાર. એક અડધાના કેટલા પા થયા? જ. બે. આ બે પા એકઠા કરૂં તો કેટલું જમરૂખ થાય? જ. અડધું. આ ત્રણ પા ભેગા કરૂં તો? જ. નહિ. એને પોણું (એકમાં

પા ઊણું એટલે ઓછું) કહે છે. કેટલા પા ભેગા કરીએ તો પોણું થાય? જ. ત્રણ. પોણું એ એક કરતાં કેટલું ઓછું? જ. પા. આ પા પણ એમાં મેળવું તો કેટલું થાય? જ. એક આખું. ત્યારે કેટલા પા મળીને એક થાય? જ. ચાર પા. કેટલાં અડધાં મળીને એક થાય? જ. બે.

અડધું એ એકનો કેટલામો ભાગ? જ. બીજો. પા એ કેટલામો ભાગ? જ. ચોથો. પા એ અડધાનો કેટલામો ભાગ? જ. બીજો. પા એ પોણાનો કેટલામો ભાગ? જ. ત્રીજો. એકના બીજા ભાગનું નામ શું? જ. અડધો. એકના ચોથા ભાગનું નામ શું? જ. પા. ત્રણ પા એકઠા કરીએ તેનું નામ શું? જ. પોણો. ચાર પા ભેગા કરીએ તેનું નામ શું? જ. એક આખું. બે અડધા ભેગા કરીએ તેનું નામ શું? જ. એક આખું. એક ને ઉપર પા લઇએ તો સવા (૧।) (સ+પા=પા સહીત) થાય એક અને બે પા (અડધો) લઇએ તો દોઢ (૧॥) થાય. એકને ત્રણ પા (પોણો) લઇએ તો પાણા બે (૧॥।) (બેમાં પા ઓછો) થાય. એકને ઉપર ચાર પા (એક આખો અથવા બે અડધા) લઈએ તો બે થાય. એજ મુજબ બે ને પા સવા બે (૨।); બે ને અડધો અઢી (૨॥); બેને પોણો પોણા ત્રણ (૨॥।) થાય.

૦ને માટે એક પાણ, અડધાને માટે બે પાણ અને પોણાને માટે ત્રણ પાણ લખાય છે.

સોની અંદરની સંખ્યા ઉપર એક પાણ હોય તો પહેલાં સવા બોલી પછી તે સંખ્યા બોલવી. તેમજ બે પાણ હોય તો પહેલાં સાડી કે સાડા બોલી પછી તે સંખ્યા બોલવી. પણ જો ત્રણ પાણ હોય તો પહેલાં પોણા કે પોણી બોલી જે સંખ્યા લખેલી હોય તેની પછીની સંખ્યા બોલવી. લખવામાં જે સંખ્યા બોલાય તેની પહેલાંની સંખ્યા લખી પછી ત્રણ પાણ લખવી.

૧૦૦ ઉપરની સંખ્યામાં એક પાણ હોય તો સો પહેલાં બોલવા પછી સોની અંદરની સંખ્યા માટે બોલીએ છીએ તેમ બોલવું. જેમકે ૨૧૫। બસો સવા પંદર. ૧૦૨॥ એકસો અઢી, ૩૧૫॥। ત્રણસો પોણા સોળ.

(૧૬) એકડે એકથી ૫૦ સુધીની દુની પલાખી અને સો સુધીમાંની બેકીની પલાખીના અડધા.

૧×૨= ૨	૨×૦॥= ૧	૧૧×૨= ૨૨	૨૨×૦॥= ૧૧
૨ ૨ ૪	૪ ૦॥ ૨	૧૨ ૨ ૨૪	૨૪ ૦॥ ૧૨
૩ ૨ ૬	૬ ૦॥ ૩	૧૩ ૨ ૨૬	૨૬ ૦॥ ૧૩
૪ ૨ ૮	૮ ૦॥ ૪	૧૪ ૨ ૨૮	૨૮ ૦॥ ૧૪
૫ ૨ ૧૦	૧૦ ૦॥ ૫	૧૫ ૨ ૩૦	૩૦ ૦॥ ૧૫
૬ ૨ ૧૨	૧૨ ૦॥ ૬	૧૬ ૨ ૩૨	૩૨ ૦॥ ૧૬
૭ ૨ ૧૪	૧૪ ૦॥ ૭	૧૭ ૨ ૩૪	૩૪ ૦॥ ૧૭
૮ ૨ ૧૬	૧૬ ૦॥ ૮	૧૮ ૨ ૩૬	૩૬ ૦॥ ૧૮
૯ ૨ ૧૮	૧૮ ૦॥ ૯	૧૯ ૨ ૩૮	૩૮ ૦॥ ૧૯
૧૦ ૨ ૨૦	૨૦ ૦॥ ૧૦	૨૦ ૨ ૪૦	૪૦ ૦॥ ૨૦
૨૧×૨= ૪૨	૪૨×૦॥=૨૧	૩૧×૨= ૬૨	૬૨×૦॥= ૩૧
૨૨ ૨ ૪૪	૪૪ ૦॥ ૨૨	૩૨ ૨ ૬૪	૬૪ ૦॥ ૩૨
૨૩ ૨ ૪૬	૪૬ ૦॥ ૨૩	૩૩ ૨ ૬૬	૬૬ ૦॥ ૩૩
૨૪ ૨ ૪૮	૪૮ ૦॥ ૨૪	૩૪ ૨ ૬૮	૬૮ ૦॥ ૩૪
૨૫ ૨ ૫૦	૫૦ ૦॥ ૨૫	૩૫ ૨ ૭૦	૭૦ ૦॥ ૩૫
૨૬ ૨ ૫૨	૫૨ ૦॥ ૨૬	૩૬ ૨ ૭૨	૭૨ ૦॥ ૩૬
૨૭ ૨ ૫૪	૫૪ ૦॥ ૨૭	૩૭ ૨ ૭૪	૭૪ ૦॥ ૩૭
૨૮ ૨ ૫૬	૫૬ ૦॥ ૨૮	૩૮ ૨ ૭૬	૭૬ ૦॥ ૩૮
૨૯ ૨ ૫૮	૫૮ ૦॥ ૨૯	૩૯ ૨ ૭૮	૭૮ ૦॥ ૩૯
૩૦ ૨ ૬૦	૬૦ ૦॥ ૩૦	૪૦ ૨ ૮૦	૮૦ ૦॥ ૪૦
૪૧×૨= ૮૨	૮૨×૦॥=૪૧	૫૦×૨= ૧૦૦	૧૦૦×૦॥= ૫૦
૪૨ ૨ ૮૪	૮૪ ૦॥ ૪૨	૧૦૦ ૨ ૨૦૦	૨૦૦ ૦॥ ૧૦૦
૪૩ ૨ ૮૬	૮૬ ૦॥ ૪૩	૧૫૦ ૨ ૩૦૦	૩૦૦ ૦॥ ૧૫૦
૪૪ ૨ ૮૮	૮૮ ૦॥ ૪૪	૨૦૦ ૨ ૪૦૦	૪૦૦ ૦॥ ૨૦૦
૪૫ ૨ ૯૦	૯૦ ૦॥ ૪૫	૨૫૦ ૨ ૫૦૦	૫૦૦ ૦॥ ૨૫૦
૪૬ ૨ ૯૨	૯૨ ૦॥ ૪૬	૩૦૦ ૨ ૬૦૦	૬૦૦ ૦॥ ૩૦૦
૪૭ ૨ ૯૪	૯૪ ૦॥ ૪૭	૩૫૦ ૨ ૭૦૦	૭૦૦ ૦॥ ૩૫૦
૪૮ ૨ ૯૬	૯૬ ૦॥ ૪૮	૪૦૦ ૨ ૮૦૦	૮૦૦ ૦॥ ૪૦૦
૪૯ ૨ ૯૮	૯૮ ૦॥ ૪૯	૪૫૦ ૨ ૯૦૦	૯૦૦ ૦॥ ૪૫૦
૫૦ ૨ ૧૦૦	૧૦૦ ૦॥ ૫૦	૫૦૦ ૨ ૧૦૦૦	૧૦૦૦ ૦॥ ૫૦૦

અડધા.

૧×૦॥=૦॥	૧૧×૦॥=૫॥	૨૧×૦॥=૧૦॥	૩૧×૦॥=૧૫॥
૨ ૦॥ ૧	૧૨ ૦॥ ૬	૨૨ ૦॥ ૧૧	૩૨ ૦॥ ૧૬
૩ ૦॥ ૧॥	૧૩ ૦॥ ૬॥	૨૩ ૦॥ ૧૧॥	૩૩ ૦॥ ૧૬॥
૪ ૦॥ ૨	૧૪ ૦॥ ૭	૨૪ ૦॥ ૧૨	૩૪ ૦॥ ૧૭
૫ ૦॥ ૨॥	૧૫ ૦॥ ૭॥	૨૫ ૦॥ ૧૨॥	૩૫ ૦॥ ૧૭॥
૬ ૦॥ ૩	૧૬ ૦॥ ૮	૨૬ ૦॥ ૧૩	૩૬ ૦॥ ૧૮
૭ ૦॥ ૩॥	૧૭ ૦॥ ૮॥	૨૭ ૦॥ ૧૩॥	૩૭ ૦॥ ૧૮॥
૮ ૦॥ ૪	૧૮ ૦॥ ૯	૨૮ ૦॥ ૧૪	૩૮ ૦॥ ૧૯
૯ ૦॥ ૪॥	૧૯ ૦॥ ૯॥	૨૯ ૦॥ ૧૪॥	૩૯ ૦॥ ૧૯॥
૧૦ ૦॥ ૫	૨૦ ૦॥ ૧૦	૩૦ ૦॥ ૧૫	૪૦ ૦॥ ૨૦

૪૧×૦॥=૨૦॥	૫૧×૦॥=૨૫॥	૬૧×૦॥=૩૦॥	૭૧×૦॥=૩૫॥
૪૨ ૦॥ ૨૧	૫૨ ૦॥ ૨૬	૬૨ ૦॥ ૩૧	૭૨ ૦॥ ૩૬
૪૩ ૦॥ ૨૧॥	૫૩ ૦॥ ૨૬॥	૬૩ ૦॥ ૩૧॥	૭૩ ૦॥ ૩૬॥
૪૪ ૦॥ ૨૨	૫૪ ૦॥ ૨૭	૬૪ ૦॥ ૩૨	૭૪ ૦॥ ૩૭
૪૫ ૦॥ ૨૨॥	૫૫ ૦॥ ૨૭॥	૬૫ ૦॥ ૩૨॥	૭૫ ૦॥ ૩૭॥
૪૬ ૦॥ ૨૩	૫૬ ૦॥ ૨૮	૬૬ ૦॥ ૩૩	૭૬ ૦॥ ૩૮
૪૭ ૦॥ ૨૩॥	૫૭ ૦॥ ૨૮॥	૬૭ ૦॥ ૩૩॥	૭૭ ૦॥ ૩૮॥
૪૮ ૦॥ ૨૪	૫૮ ૦॥ ૨૯	૬૮ ૦॥ ૩૪	૭૮ ૦॥ ૩૯
૪૯ ૦॥ ૨૪॥	૫૯ ૦॥ ૨૯॥	૬૯ ૦॥ ૩૪॥	૭૯ ૦॥ ૩૯॥
૫૦ ૦॥ ૨૫	૬૦ ૦॥ ૩૦	૭૦ ૦॥ ૩૫	૮૦ ૦॥ ૪૦

૮૧×૦॥=૪૦॥	૯૧×૦॥=૪૫॥	૧૦૦×૦॥= ૫૦
૮૨ ૦॥ ૪૧	૯૨ ૦॥ ૪૬	૨૦૦ ૦॥ ૧૦૦
૮૩ ૦॥ ૪૧॥	૯૩ ૦॥ ૪૬॥	૩૦૦ ૦॥ ૧૫૦
૮૪ ૦॥ ૪૨	૯૪ ૦॥ ૪૭	૪૦૦ ૦॥ ૨૦૦
૮૫ ૦॥ ૪૨॥	૯૫ ૦॥ ૪૭॥	૫૦૦ ૦॥ ૨૫૦
૮૬ ૦॥ ૪૩	૯૬ ૦॥ ૪૮	૬૦૦ ૦॥ ૩૦૦
૮૭ ૦॥ ૪૩॥	૯૭ ૦॥ ૪૮॥	૭૦૦ ૦॥ ૩૫૦
૮૮ ૦॥ ૪૪	૯૮ ૦॥ ૪૯	૮૦૦ ૦॥ ૪૦૦
૮૯ ૦॥ ૪૪॥	૯૯ ૦॥ ૪૯॥	૯૦૦ ૦॥ ૪૫૦
૯૦ ૦॥ ૪૫	૧૦૦ ૦॥ ૫૦	૧૦૦૦ ૦॥ ૫૦૦

દોઢાં.

૧×૧॥= ૧॥	૧૧×૧॥=૧૬॥	૨૧×૧॥=૩૧॥	૩૧×૧॥=૪૬॥
૨ ૧॥ ૩	૧૨ ૧॥ ૧૮	૨૨ ૧॥ ૩૩	૩૨ ૧॥ ૪૮
૩ ૧॥ ૪॥	૧૩ ૧॥ ૧૯॥	૨૩ ૧॥ ૩૪॥	૩૩ ૧॥ ૪૯॥
૪ ૧॥ ૬	૧૪ ૧॥ ૨૧	૨૪ ૧॥ ૩૬	૩૪ ૧॥ ૫૧
૫ ૧॥ ૭॥	૧૫ ૧॥ ૨૨॥	૨૫ ૧॥ ૩૭॥	૩૫ ૧॥ ૫૨॥
૬ ૧॥ ૯	૧૬ ૧॥ ૨૪	૨૬ ૧॥ ૩૯	૩૬ ૧॥ ૫૪
૭ ૧॥ ૧૦॥	૧૭ ૧॥ ૨૫॥	૨૭ ૧॥ ૪૦॥	૩૭ ૧॥ ૫૫॥
૮ ૧॥ ૧૨	૧૮ ૧॥ ૨૭	૨૮ ૧॥ ૪૨	૩૮ ૧॥ ૫૭
૯ ૧॥ ૧૩॥	૧૯ ૧॥ ૨૮॥	૨૯ ૧॥ ૪૩॥	૩૯ ૧॥ ૫૮॥
૧૦ ૧॥ ૧૫	૨૦ ૧॥ ૩૦	૩૦ ૧॥ ૪૫	૪૦ ૧॥ ૬૦

૪૧×૧॥=૬૧॥	૫૧×૧॥=૭૬॥	૬૧×૧॥= ૯૧॥
૪૨ ૧॥ ૬૩	૫૨ ૧॥ ૭૮	૬૨ ૧॥ ૯૩
૪૩ ૧॥ ૬૪॥	૫૩ ૧॥ ૭૯॥	૬૩ ૧॥ ૯૪॥
૪૪ ૧॥ ૬૬	૫૪ ૧॥ ૮૧	૬૪ ૧॥ ૯૬
૪૫ ૧॥ ૬૭॥	૫૫ ૧॥ ૮૨॥	૬૫ ૧॥ ૯૭॥
૪૬ ૧॥ ૬૯	૫૬ ૧॥ ૮૪	૬૬ ૧॥ ૯૯
૪૭ ૧॥ ૭૦॥	૫૭ ૧॥ ૮૫॥	૬૭ ૧॥ ૧૦૦॥
૪૮ ૧॥ ૭૨	૫૮ ૧॥ ૮૭	૬૮ ૧॥ ૧૦૨
૪૯ ૧॥ ૭૩॥	૫૯ ૧॥ ૮૮॥	૬૯ ૧॥ ૧૦૩॥
૫૦ ૧॥ ૭૫	૬૦ ૧॥ ૯૦	૭૦ ૧॥ ૧૦૫

૭૧×૧॥=૧૦૬॥	૮૧×૧॥=૧૨૧॥	૯૧×૧॥ ૧૩૬॥
૭૨ ૧॥ ૧૦૮	૮૨ ૧॥ ૧૨૩	૯૨ ૧॥ ૧૩૮
૭૩ ૧॥ ૧૦૯॥	૮૩ ૧॥ ૧૨૪॥	૯૩ ૧॥ ૧૩૯॥
૭૪ ૧॥ ૧૧૧	૮૪ ૧॥ ૧૨૬	૯૪ ૧॥ ૧૪૧
૭૫ ૧॥ ૧૧૨॥	૮૫ ૧॥ ૧૨૭॥	૯૫ ૧॥ ૧૪૨॥
૭૬ ૧॥ ૧૧૪	૮૬ ૧॥ ૧૨૯	૯૬ ૧॥ ૧૪૪
૭૭ ૧॥ ૧૧૫॥	૮૭ ૧॥ ૧૩૦॥	૯૭ ૧॥ ૧૪૫॥
૭૮ ૧॥ ૧૧૭	૮૮ ૧॥ ૧૩૨	૯૮ ૧॥ ૧૪૭
૭૯ ૧॥ ૧૧૮॥	૮૯ ૧॥ ૧૩૩॥	૯૯ ૧॥ ૧૪૮॥
૮૦ ૧॥ ૧૨૦	૯૦ ૧॥ ૧૩૫	૧૦૦ ૧॥ ૧૫૦

અઢીઆ.

૧×૨॥ = ૨॥	૧૧×૨॥=૨૭॥	૨૧×૨॥=૫૨॥	૩૧×૨॥=૭૭॥
૨ ૨॥ ૫	૧૨ ૨॥ ૩૦	૨૨ ૨॥ ૫૫	૩૨ ૨॥ ૮૦
૩ ૨॥ ૭॥	૧૩ ૨॥ ૩૨॥	૨૩ ૨॥ ૫૭॥	૩૩ ૨॥ ૮૨॥
૪ ૨॥ ૧૦	૧૪ ૨॥ ૩૫	૨૪ ૨॥ ૬૦	૩૪ ૨॥ ૮૫
૫ ૨॥ ૧૨॥	૧૫ ૨॥ ૩૭॥	૨૫ ૨॥ ૬૨॥	૩૫ ૨॥ ૮૭॥
૬ ૨॥ ૧૫	૧૬ ૨॥ ૪૦	૨૬ ૨॥ ૬૫	૩૬ ૨॥ ૯૦
૭ ૨॥ ૧૭॥	૧૭ ૨॥ ૪૨॥	૨૭ ૨॥ ૬૭॥	૩૭ ૨॥ ૯૨॥
૮ ૨॥ ૨૦	૧૮ ૨॥ ૪૫	૨૮ ૨॥ ૭૦	૩૮ ૨॥ ૯૫
૯ ૨॥ ૨૨॥	૧૯ ૨॥ ૪૭॥	૨૯ ૨॥ ૭૨॥	૩૯ ૨॥ ૯૭॥
૧૦ ૨॥ ૨૫	૨૦ ૨॥ ૫૦	૩૦ ૨॥ ૭૫	૪૦ ૨॥ ૧૦૦

૪૧×૨॥=૧૦૨॥	૫૧×૨॥=૧૨૭॥	૬૧×૨॥=૧૫૨॥
૪૨ ૨॥ ૧૦૫	૫૨ ૨॥ ૧૩૦	૬૨ ૨॥ ૧૫૫
૪૩ ૨॥ ૧૦૭॥	૫૩ ૨॥ ૧૩૨॥	૬૩ ૨॥ ૧૫૭॥
૪૪ ૨॥ ૧૧૦	૫૪ ૨॥ ૧૩૫	૬૪ ૨॥ ૧૬૦
૪૫ ૨॥ ૧૧૨॥	૫૫ ૨॥ ૧૩૭॥	૬૫ ૨॥ ૧૬૨॥
૪૬ ૨॥ ૧૧૫	૫૬ ૨॥ ૧૪૦	૬૬ ૨॥ ૧૬૫
૪૭ ૨॥ ૧૧૭॥	૫૭ ૨॥ ૧૪૨॥	૬૭ ૨॥ ૧૬૭॥
૪૮ ૨॥ ૧૨૦	૫૮ ૨॥ ૧૪૫	૬૮ ૨॥ ૧૭૦
૪૯ ૨॥ ૧૨૨॥	૫૯ ૨॥ ૧૪૭॥	૬૯ ૨॥ ૧૭૨॥
૫૦ ૨॥ ૧૨૫	૬૦ ૨॥ ૧૫૦	૭૦ ૨॥ ૧૭૫

૭૧×૨॥=૧૭૭॥	૮૧×૨॥=૨૦૨॥	૯૧×૨॥=૨૨૭॥
૭૨ ૨॥ ૧૮૦	૮૨ ૨॥ ૨૦૫	૯૨ ૨॥ ૨૩૦
૭૩ ૨॥ ૧૮૨॥	૮૩ ૨॥ ૨૦૭॥	૯૩ ૨॥ ૨૩૨॥
૭૪ ૨॥ ૧૮૫	૮૪ ૨॥ ૨૧૦	૯૪ ૨॥ ૨૩૫
૭૫ ૨॥ ૧૮૭॥	૮૫ ૨॥ ૨૧૨॥	૯૫ ૨॥ ૨૩૭॥
૭૬ ૨॥ ૧૯૦	૮૬ ૨॥ ૨૧૫	૯૬ ૨॥ ૨૪૦
૭૭ ૨॥ ૧૯૨॥	૮૭ ૨॥ ૨૧૭॥	૯૭ ૨॥ ૨૪૨॥
૭૮ ૨॥ ૧૯૫	૮૮ ૨॥ ૨૨૦	૯૮ ૨॥ ૨૪૫
૭૯ ૨॥ ૧૯૭॥	૮૯ ૨॥ ૨૨૨॥	૯૯ ૨॥ ૨૪૭॥
૮૦ ૨॥ ૨૦૦	૯૦ ૨॥ ૨૨૫	૧૦૦ ૨॥ ૨૫૦

ચોકની પલાખી તથા પાયાની ચચ્ચારની પલાખી

૧×	૧॥=	૧॥	૧૦૦×	૧॥=	૧૫૦	૧×	૨॥=	૨॥	૧૦૦×	૨॥=	૨૫૦
૨	૧॥	૩	૨૦૦	૧॥	૩૦૦	૨	૨॥	૫	૨૦૦	૨॥	૫૦૦
૩	૧॥	૪॥	૩૦૦	૧॥	૪૫૦	૩	૨॥	૭॥	૩૦૦	૨॥	૭૫૦
૪	૧॥	૬	૪૦૦	૧॥	૬૦૦	૪	૨॥	૧૦	૪૦૦	૨॥	૧૦૦૦
૫	૧॥	૭॥	૫૦૦	૧॥	૭૫૦	૫	૨॥	૧૨॥	૫૦૦	૨॥	૧૨૫૦
૬	૧॥	૯	૬૦૦	૧॥	૯૦૦	૬	૨॥	૧૫	૬૦૦	૨॥	૧૫૦૦
૭	૧॥	૧૦॥	૭૦૦	૧॥	૧૦૫૦	૭	૨॥	૧૭॥	૭૦૦	૨॥	૧૭૫૦
૮	૧॥	૧૨	૮૦૦	૧॥	૧૨૦૦	૮	૨॥	૨૦	૮૦૦	૨॥	૨૦૦૦
૯	૧॥	૧૩॥	૯૦૦	૧॥	૧૩૫૦	૯	૨॥	૨૨॥	૯૦૦	૨॥	૨૨૫૦
૧૦	૧॥	૧૫	૧૦૦૦	૧॥	૧૫૦૦	૧૦	૨॥	૨૫	૧૦૦૦	૨॥	૨૫૦૦

૧×	૪ =	૪	૪×	૦।=	૧	૧૧	×૪=	૪૪	૪૪×	૦।=	૧૧
૨	૪	૮	૮	૦।	૨	૧૨	૪	૪૮	૪૮	૦।	૧૨
૩	૪	૧૨	૧૨	૦।	૩	૧૩	૪	૫૨	૫૨	૦।	૧૩
૪	૪	૧૬	૧૬	૦।	૪	૧૪	૪	૫૬	૫૬	૦।	૧૪
૫	૪	૨૦	૨૦	૦।	૫	૧૫	૪	૬૦	૬૦	૦।	૧૫
૬	૪	૨૪	૨૪	૦।	૬	૧૬	૪	૬૪	૬૪	૦।	૧૬
૭	૪	૨૮	૨૮	૦।	૭	૧૭	૪	૬૮	૬૮	૦।	૧૭
૮	૪	૩૨	૩૨	૦।	૮	૧૮	૪	૭૨	૭૨	૦।	૧૮
૯	૪	૩૬	૩૬	૦।	૯	૧૯	૪	૭૬	૭૬	૦।	૧૯
૧૦	૪	૪૦	૪૦	૦।	૧૦	૨૦	૪	૮૦	૮૦	૦।	૨૦

૨૧×૪=	૮૪	૮૪×૦।=	૨૧	૩×૮	=૨૪	૬×૧૦	=૬૦
૨૨ ૪	૮૮	૮૮ ૦।	૨૨	૪×૬	=૨૪	૧૦× ૬	=૬૦
૨૩ ૪	૯૨	૯૨ ૦।	૨૩	૬×૪	=૨૪	૧૨× ૫	=૬૦
૨૪ ૪	૯૬	૯૬ ૦।	૨૪	૮×૩	=૨૪	૧૫× ૪	=૬૦
૨૫ ૪	૧૦૦	૧૦૦ ૦।	૨૫	૧૨×૨	=૨૪	૨૦× ૩	=૬૦
				૨૪×૧	=૨૪	૩૦× ૨	=૬૦
				૩૨×૦॥।	=૨૪	૪૦× ૧॥	=૬૦
				૪૮×૦॥	=૨૪	૪૮× ૧।	=૬૦
				૯૬×૦।	=૨૪	૨૪× ૨॥	=૬૦
				૧૬×૧॥	=૨૪	૮૦× ૦॥।	=૬૦

સૂચના-પલાખાંનો મહાવરો પાકો કરાવવા તેમજ કોઠાનો અરસપરસ સંબંધ જણાવવા ૨૪ કેટલી રીતે થાય ? તેવા પ્રશ્નો પૂછવા. જેમકે

પાયા.

૧×	૦।=	૦।	૧૧×	૦।=	૨॥।	૨૧×	૦।=	૫।	૩૧×	૦।=	૭॥।
૨	૦।	૦॥	૧૨	૦।	૩	૨૨	૦।	૫॥	૩૨	૦।	૮
૩	૦।	૦॥।	૧૩	૦।	૩।	૨૩	૦।	૫॥।	૩૩	૦।	૮।
૪	૦।	૧	૧૪	૦।	૩॥	૨૪	૦।	૬	૩૪	૦।	૮॥
૫	૦।	૧।	૧૫	૦।	૩॥।	૨૫	૦।	૬।	૩૫	૦।	૮॥।
૬	૦।	૧॥	૧૬	૦।	૪	૨૬	૦।	૬॥	૩૬	૦।	૯
૭	૦।	૧॥।	૧૭	૦।	૪।	૨૭	૦।	૬॥।	૩૭	૦।	૯।
૮	૦।	૨	૧૮	૦।	૪॥	૨૮	૦।	૭	૩૮	૦।	૯॥
૯	૦।	૨।	૧૯	૦।	૪॥।	૨૯	૦।	૭।	૩૯	૦।	૯॥।
૧૦	૦।	૨॥	૨૦	૦।	૫	૩૦	૦।	૭॥	૪૦	૦।	૧૦

૪૧×	૦।=	૧૦।	૫૧×	૦।=	૧૨॥।	૬૧×	૦।=	૧૫।	૭૧×	૦।=	૧૭॥।
૪૨	૦।	૧૦॥	૫૨	૦।	૧૩	૬૨	૦।	૧૫॥	૭૨	૦।	૧૮
૪૩	૦।	૧૦॥।	૫૩	૦।	૧૩।	૬૩	૦।	૧૫॥।	૭૩	૦।	૧૮।
૪૪	૦।	૧૧	૫૪	૦।	૧૩॥	૬૪	૦।	૧૬	૭૪	૦।	૧૮॥
૪૫	૦।	૧૧।	૫૫	૦।	૧૩॥।	૬૫	૦।	૧૬।	૭૫	૦।	૧૮॥।
૪૬	૦।	૧૧॥	૫૬	૦।	૧૪	૬૬	૦।	૧૬॥	૭૬	૦।	૧૯
૪૭	૦।	૧૧॥।	૫૭	૦।	૧૪।	૬૭	૦।	૧૬॥।	૭૭	૦।	૧૯।
૪૮	૦।	૧૨	૫૮	૦।	૧૪॥	૬૮	૦।	૧૭	૭૮	૦।	૧૯॥
૪૯	૦।	૧૨।	૫૯	૦।	૧૪॥।	૬૯	૦।	૧૭।	૭૯	૦।	૧૯॥।
૫૦	૦।	૧૨॥	૬૦	૦।	૧૫	૭૦	૦।	૧૭॥	૮૦	૦।	૨૦

૮૧×	૦।=	૨૦।	૯૧×	૦।=	૨૨॥।	૧૦૦×	૦।=	૨૫
૮૨	૦।	૨૦॥	૯૨	૦।	૨૩	૨૦૦	૦।	૫૦
૮૩	૦।	૨૦॥।	૯૩	૦।	૨૩।	૩૦૦	૦।	૭૫
૮૪	૦।	૨૧	૯૪	૦।	૨૩॥	૪૦૦	૦।	૧૦૦
૮૫	૦।	૨૧।	૯૫	૦।	૨૩॥।	૫૦૦	૦।	૧૨૫
૮૬	૦।	૨૧॥	૯૬	૦।	૨૪	૬૦૦	૦।	૧૫૦
૮૭	૦।	૨૧॥।	૯૭	૦।	૨૪।	૭૦૦	૦।	૧૭૫
૮૮	૦।	૨૨	૯૮	૦।	૨૪॥	૮૦૦	૦।	૨૦૦
૮૯	૦।	૨૨।	૯૯	૦।	૨૪॥।	૯૦૦	૦।	૨૨૫
૯૦	૦।	૨૨॥	૧૦૦	૦।	૨૫	૧૦૦૦	૦।	૨૫૦

બે છોકરાઓને સામસામા બોલવાના અર્ધા તથા પાયા.

૧×	૦॥=	૦॥	૨×	૦।=	૦॥	૧૧×	૦॥=	૫॥	૨૨×	૦।=	૫॥
૨	૦॥	૧	૪	૦।	૧	૧૨	૦॥	૬	૨૪	૦।	૬
૩	૦॥	૧॥	૬	૦।	૧॥	૧૩	૦॥	૬॥	૨૬	૦।	૬॥
૪	૦॥	૨	૮	૦।	૨	૧૪	૦॥	૭	૨૮	૦।	૭
૫	૦॥	૨॥	૧૦	૦।	૨॥	૧૫	૦॥	૭॥	૩૦	૦।	૭॥
૬	૦॥	૩	૧૨	૦।	૩	૧૬	૦॥	૮	૩૨	૦।	૮
૭	૦॥	૩॥	૧૪	૦।	૩॥	૧૭	૦॥	૮॥	૩૪	૦।	૮॥
૮	૦॥	૪	૧૬	૦।	૪	૧૮	૦॥	૯	૩૬	૦।	૯
૯	૦॥	૪॥	૧૮	૦।	૪॥	૧૯	૦॥	૯॥	૩૮	૦।	૯॥
૧૦	૦॥	૫	૨૦	૦।	૫	૨૦	૦॥	૧૦	૪૦	૦।	૧૦
૨૧×	૦॥=	૧૦॥	૪૨×	૦।=	૧૦॥	૩૧×	૦॥=	૧૫॥	૬૨×	૦।=	૧૫॥
૨૨	૦॥	૧૧	૪૪	૦।	૧૧	૩૨	૦॥	૧૬	૬૪	૦।	૧૬
૨૩	૦॥	૧૧॥	૪૬	૦।	૧૧॥	૩૩	૦॥	૧૬॥	૬૬	૦।	૧૬॥
૨૪	૦॥	૧૨	૪૮	૦।	૧૨	૩૪	૦॥	૧૭	૬૮	૦।	૧૭
૨૫	૦॥	૧૨॥	૫૦	૦।	૧૨॥	૩૫	૦॥	૧૭॥	૭૦	૦।	૧૭॥
૨૬	૦॥	૧૩	૫૨	૦।	૧૩	૩૬	૦॥	૧૮	૭૨	૦।	૧૮
૨૭	૦॥	૧૩॥	૫૪	૦।	૧૩॥	૩૭	૦॥	૧૮॥	૭૪	૦।	૧૮॥
૨૮	૦॥	૧૪	૫૬	૦।	૧૪	૩૮	૦॥	૧૯	૭૬	૦।	૧૯
૨૯	૦॥	૧૪॥	૫૮	૦।	૧૪॥	૩૯	૦॥	૧૯॥	૭૮	૦।	૧૯॥
૩૦	૦॥	૧૫	૬૦	૦।	૧૫	૪૦	૦॥	૨૦	૮૦	૦।	૨૦
૪૧×	૦॥=	૨૦॥	૮૨×	૦।=	૨૦॥	૧૦૦×	૦॥=	૫૦	૨૦૦×	૦।=	૫૦
૪૨	૦॥	૨૧	૮૪	૦।	૨૧	૨૦૦	૦॥	૧૦૦	૪૦૦	૦।	૧૦૦
૪૩	૦॥	૨૧॥	૮૬	૦।	૨૧॥	૩૦૦	૦॥	૧૫૦	૬૦૦	૦।	૧૫૦
૪૪	૦॥	૨૨	૮૮	૦।	૨૨	૪૦૦	૦॥	૨૦૦	૮૦૦	૦।	૨૦૦
૪૫	૦॥	૨૨॥	૯૦	૦।	૨૨॥	૫૦૦	૦॥	૨૫૦	૧૦૦૦	૦।	૨૫૦
૪૬	૦॥	૨૩	૯૨	૦।	૨૩						
૪૭	૦॥	૨૩॥	૯૪	૦।	૨૩॥						
૪૮	૦॥	૨૪	૯૬	૦।	૨૪						
૪૯	૦॥	૨૪॥	૯૮	૦।	૨૪॥						
૫૦	૦॥	૨૫	૧૦૦	૦।	૨૫						

આ મુજબ બોલાવવાથી છોકરાને આંક બોલવામાં રસ પડશે, એટલુંજ નહિ પણ તેમને આંકનો સંબંધ પણ બરાબર સમજાશે.

*ચલણી નાણાંની ધાત.

૧॥	પાઈ	=	૧	અધેલો.
૨	અધેલો	=	૧	પૈસો.
૨	પૈસો	=	૧	ઢબુ.
૨	ઢબુ	=	૧	આનો.
૮	અધેલા	=	૧	આનો.
૨	આના	=	૧	બેઆની.
૪	આના	=	૧	પાવલી.
૮	આના	=	૧	અડધો.
૧૬	આના	=	૧	રૂપીઓ.

૧ આનાની ૧૨ પાઈ
૦॥। આનાની ૯ પાઈ
૦॥ આનાની ૬ પાઈ
૦। આનાની ૩ પાઈ

૪ આનાનો રૂ. ૦।
૮ આનાનો રૂ. ૦॥
૧૨ આનાનો રૂ. ૦॥।
૧૬ આનાનો રૂ. ૧

૧ રૂપીઆના ૧૬ આના
૦॥। રૂપીઆના ૧૨ આના
૦॥ રૂપીઆના ૮ આના
૦। રૂપીઆના ૪ આના

૧ રૂપીઆના ૬૪ પૈસા
૦॥। રૂપીઆના ૪૮ પૈસા
૦॥ રૂપીઆના ૩૨ પૈસા
૦। રૂપીઆના ૧૬ પૈસા
૦)= રૂપીઆના ૮ પૈસા
૦)- રૂપીઆના ૪ પૈસા

૧ પૈસાનો રૂ. ૦)૦।
૨ પૈસાનો રૂ. ૦)૦॥
૩ પૈસાનો રૂ. ૦)૦॥।
૪ પૈસાનો રૂ. ૦)-
૫ પૈસાનો રૂ, ૦)-।
૬ પૈસાનો રૂ. ૦)-॥
૭ પૈસાનો રૂ. ૦)-॥।
૮ પૈસાના રૂ. ૦)=
૧૨ પૈસાના રૂ. ૦)≡
૧૬ પૈસાના રૂ. ૦।
૨૦ પૈસાના રૂ. ૦।-
૨૪ પૈસાના રૂ. ૦।=

* આ ધાત શીખવતી વખતે વર્ગમાંના એક છોકરાને નાણાવટી બનાવી બીજા છોકરાઓ સાથે નાણાંની આપ લે કરાવવી.

૨૮ પૈસાના રૂ. ૦।≈	૮૦ આનાના ૫ રૂપીઆ
૩૨ પૈસાનો રૂ. ૦॥	૯૬ આનાના ૬ રૂપીઆ
૪૮ પૈસાનો રૂ. ૦॥।	૧૧૨ આનાના ૭ રૂપીઆ
૬૪ પૈસાનો રૂ. ૧	૧૨૮ આનાના ૮ રૂપીઆ
	૧૪૪ આનાના ૯ રૂપીઆ
૧૬ આનાનો ૧ રૂપીઓ	૧૬૦ આનાના૧૦ રૂપીઆ
૩૨ આનાના ૨ રૂપીઆ	૧૬×૧ના આંક ઉપરથી
૪૮ આનાના ૩ રૂપીઆ	આ ધાત શીખવવી.
૬૪ આનાના ૪ રૂપીઆ	

એકાથી દાનનો ઉપયોગ.

૧) નવું'નો કોઠો બોલો.
૨) આઠુનો કોઠો અવળો બોલી જાઓ.
૩) ૯ વાર ૭ લખોટા લઇએ તો કેટલા થાય?
૪) ૮×૫=; ૭×૭=; ૩×૯=; ૮×૯=; ૭×૬= કેટલા?
૫) ૧૧૭, ૧૩૯, ૧૦૭, ૬૩, ૧૩૬, ૧૫૪, ૭૯ અને ૧૭૯ માં શતક, દશક, અને એકમ કેટલા?
૬) ૨૪ રૂપીઆમાંથી ત્રણ ત્રણ, ચાર ચાર, ૭ ૭ અને આઠ આઠ રૂપીઆવાળી કેટલી ટોપી આવે?
૭) એક શતક ને એક એકમ; બે દશક ને નવ એકમ; એક શતક, સાત દશક ને ત્રણ એકમના એકમ કેટલા?
૮) ૧૭૩, ૩૭, ૪૯, ૧૪૯, ૭૯, ૮૯, ૯૫, ૧૦૫ અને ૧૯૫માં દશક કેટલા તે કહો.
૯) ૬૩માં સાત કેટલીવાર અને ૯ કેટલીવાર?
૧૦) ૩૨ રૂપીઆમાંથી ચાર ચાર રૂપીઆવાળી કેટલી ટોપીઓ આવે? અને આઠ આઠ રૂપીઆવાળી કેટલી આવે?

૧૧) એક માણુસ રોજના ૮ ગાઉ ચાલે તો ૭ દિવસમાં કેટલા ગાઉ ચાલે ? ૪૦ ગાઉ જવાને કેટલા દિવસ લાગે ?

૧૨) હું દરારોજ ત્રણ લીટી લખું તો ૨૪ લીટી લખવાને કેટલા દિવસ લાગશે ? ૬દિવસમાં કેટલીલીટી લખીશ ?

૧૩) ૪૫+૫, ૫૬+૮, ૪૯+૭, ૬૩+૯, ૪૨+૬ કેટલા ?

૧૪) ૬૦–૧૦, ૪૮–૮, ૪૨–૭, ૫૪–૯, ૩૫–૫, કેટલા ?

૧૫) ૭૨+૯; ૩૫+૫; ૪૫+૫; ૫૪+૬; ૩૫+૭ કેટલા ?

૧૬) ૭૨–૮; ૬૩–૭; ૪૫–૫; ૫૪–૬; ૩૫–૭ કેટલા ?

૧૭) નવું, સાતુ, છક અને ચોકના કોઠાના જવાબ બોલો.

૧૮) ૯૦માંથી ૯ જાય તો ૮૧, ૮૧ માંથી ૯ જાય તો ૭૨ એમ શૂન્ય રહે ત્યાં સુધી બોલો.

૧૯) ૬ માણુસના પગ વધારે કે ૪ ગાયના ?

૨૦) ૧ પેનશીલના બે પૈસા તો ૯ પેનશીલનું શું ?

૨૧) ૨૭ પૈસામાંથી ૩ પૈસાવાળી કેટલી ચોપડી આવશે ?

૨૨) ૧૮માં ૨, ૩૬માં ૯, ૨૭માં ૩, ૨૪માં ૬ કેટલીવારછે?

૨૩) ત્રણ આંકડાની નાનામાં નાની સંખ્યા કહો.

પરચુરણ પ્રશ્નો.

૧) ૭ અઠવાડીઆંના દિવસ કેટલા ?

૨) ૧૦૦ કોડીમાંથી ત્રણ ત્રણ કોડી લેતા જાઓ અને બાકી કેટલી રહે તે કહેતા જાઓ.

૩) બે આંકડાની મોટામાં મોટી સંખ્યામાંથી બે આંકડાની નાનામાં નાની સંખ્યા બાદ કરો.

૪) ૫૦માં ૨,૩,૪,૫,૬,૭,૮ અને ૯ ઉમેરીએ તો અનુક્રમે કેટલા થાય ?

૫) ૪૯માંથી ૧,૨,૩,૪,૫,૬,૭,૮ અને ૯ બાદ કરીએ તો અનુક્રમે કેટલા રહે ?

૬) ૭૦માંથી સાત સાત લેતા જાઓ અને બાકી શું રહે તે કહેતા જાઓ.

૭) ૭૨ લીટી લખવાની હતી તેમાં ૬૪ લખી તો બાકી કેટલી રહી?

૮) દરેકને ૯ પૈસા આપું તો ૬૪ પૈસામાંથી કેટલાને અપાશે અને બાકી કેટલા પૈસા રહેશે ?

૯) દરેક છોકરો ૫ પૈસા ફી આપે છે ફીના મારી પાસે ૩૫ પૈસા આવ્યા ત્યારે કેટલા છોકરાની ફી આવી હશે?

૧૦) ૫ કેરી ૯ વખત લેવાને બદલે ૯ કેરી કેટલી વખત લેવી?

૧૧) ૫૪ ટીકડી હતી તેમાંથી દરેક છોકરાને ૭ ૭ આપતાં કંઈ વધી નહિ ત્યારે છોકરા કેટલા હશે ?

૧૨) ૩+૫+૭+૪+૧ કેટલા ?

૧૩) ૧૫ છોકરામાંથી ૭ છોકરા ફી લાવ્યા છે ત્યારે કેટલા નથી લાવ્યા ?

૧૪) ૨૧ છોકરા હાજર છે ૯ ગેરહાજર છે ત્યારે ક્લાસમાં કુલ કેટલા છોકરા હશે ?

૧૫) મારી પાસે ૧૫ પેનો છે બીજી કેટલી મળે તો ૨૪ પેન થાય?

૧૬) એક ઘરમાં ૫ મરદ, ૩ બાઈડીઓ, ૨ છોકરીઓ, અને ૭ છોકરા છે ત્યારે તે ઘરમાં કેટલાં માણુસો હશે ?

૧૭) એક શેરીમાં ૯૯ માણુસ રહેતાં હતાં તેમાંથી ૨૫ માણુસો બહારગામ ગયાં ત્યારે શેરીમાં કેટલાં માણુસો બાકી રહ્યાં હશે ?

૧૮) ૭૫ કેરી હતી તેમાંથી ૮ બગડી ગઈ તો સારી કેટલી રહી?

૧૯) ૭ માણુસના હાથ કેટલા ? પગ કેટલા ? આંખ કેટલી?

૨૦) ૪ ભેંસના આંચળ કેટલાં ? શીંગડાં કેટલાં ?

૨૧) પૈસાના ૪ શેર વેગણ મળે તો ૯ પૈસાના કેટલા આવે ?
૨૨) ૪ કેરીનું વજન ૧ શેર થાય છે ત્યારે ૩૨ કેરીનું વજન કેટલું થશે ?
૨૩) એક છોકરાને ૫ પતાસાં આપીએ તો ૫૦ પતાસાં કેટલા છોકરાને આપી શકાશે ?
૨૪) ૭ પાટલી છે, છોકરા ૩૫ છે તો એક પાટલી ઉપર કેટલા છોકરા બેસાડવા ?
૨૫) એક બ્રાહ્મણ ૩ લાડુ ખાય છે, મારી પાસે ૨૪ લાડુ છે કેટલા બ્રાહ્મણ જમાડાશે ?
૨૬) એક ભિખારીને ૬ પાઇ આપું તો ૯ ભિખારીને આપવાને કેટલી પાઇએ જોઇએ ?
૨૭) મારી પાસે ૧૩ કેરી છે, મારા ભાઇ પાસે ૯ છે હું કેટલી કેરી મારા ભાઇને આપું તો બંને પાસે સરખી થાય ?
૨૮ એક ટોપલામાં ૨૪ કેરી છે, બીજામાં ૩૨ છે ત્યારે બીજા ટોપલામાં કેટલી વધારે છે ?
૨૯ પાકીટમાં ૭ ચોપડીએ છે તેમાંથી ૩ ચોપડી કાઢી ને પાંચ ચોપડી નાખી તો પાકીટમાં કેટલી ચોપડીએ થઇ?
૩૦) મારી પાસે ૨૭ કોડી છે, મગન પાસે ૩૨ છે તો મગન કને મારા કરતાં કેટલી વધારે હશે ?
૩૧) એક શેઠને ત્યાં ૯ નોકરો છે દરેક ચાકરને ૬ રૂપીઆ ઇનામ આપે તો શેઠને કેટલા રૂપીઆ ખર્ચ થાય ?
૩૨) લખોટાયંત્રની એક હારમાં ૯ લખોટા છે તો એવી ૮ હારના મળીને કેટલા લખોટા થાય ?
૩૩) ૮૨ માંથી ૭ બાદ કરીએ અને જે આવે તેમાં ૫ ઉમેરીએ તો કેટલા થાય ?

૩૪) ૬૩માંથી ૭ બાદ કરો ને બાકી રહે તેમાં ૮ ઉમેરો.

૩૫) મહોલ્લામાં ૭૫ માણુસ રહે છે તેમાં ૨૫ ભાયડા અને ૨૧ બાયડીઓ છે તો છોકરાં કેટલાં હશે?

૩૬) મારી પાસે ૩૫ બોર છે તે અમે પાંચ ભાઇઓ સરખા વહેંચી લઇએ તો દરેકને કેટલા આવે?

૩૭) એક બકરીના ૪ રૂપીઆ બેસે તો ૩૭ રૂપીઆમાંથી કેટલી બકરી આવે અને કેટલા રૂપીઆ વધે.

૩૮) ૭૫ રૂપીઆ ધર્માદા કર્યા તોપણુ મારી પાસે ૨૪ રૂપીઆ રહ્યા ત્યારે પ્રથમ કેટલા રૂપીઆ હશે?

૩૯) ૪૫ કોડીમાં કેટલી કોડી ઉમેરૂં તો ૫૪ થાય?

૪૦). આઠુ, પાંચું, નવું અને દાન અવળા લખી લાવો.

૪૧) મારી પાસે કોડી અને ચિચોડા મળી ૬૩ છે, કોડી ૫૬ છે તો ચિચોડા કેટલા હશે?

૪૨) ૭૨માં ૮ કેટલી વાર છે? નવ કેટલી વાર છે?

૪૩) કેટલા પંચા ૪૦? કેટલા ચોક ૪૦? કેટલા અઠ્ઠા ૪૦? કેટલા દાન ૪૦?

૪૪) એકાથી દાન સુધીમાં કયા કયા આંકમાં ૪૦ આવે?

૪૫) ૭૨માં ૮ કેટલીવાર છે? ૯ કેટલીવાર લઉં તો ૭૨ થાય?

૪૬) ત્રણુ વાર ૪ લઉં તો કેટલા થાય?

૪૭) ૧૨ કોડીમાંથી બબ્બેની, ત્રણ ત્રણુની, ચાર ચારની અને છ છની કેટલી ઢગલીઓ થશે?

૪૮) ૪૨માંથી ૬ જાય તો કેટલા રહે? ૪૨માંથી ૩૬ જાય તો કેટલા રહે? પાંચુંના કોઠના જવાબ લખી લાવો.

૪૯) ૫ ને ૫ દશ, દશ ને પાંચ પંદર, એમ પચાસ સુધી પાંચ પાંચ ઉમેરો.
